

TRATTEN

INFORMATIONSTIDNING FÖR PERSONAL PÅ BARNMORSKEMOTTAGNINGARNA

CENTRALA MÖDRAHÄLSOVÅRDEN
REGION VÄRMLAND
SEPTEMBER 2024

Innehåll

Information från kvinnosjukvården	s 03
Evakuering avdelning 14, vecka 36-47	s 03
Höstens obligatoriska fortbildningar	s 03
Screening Hepatit C	s 03
Utrotningsprojektet	s 04
Blodgruppering	s 04
Fosterdiagnostik	s 04
Rutin: Förlossningsbristning – prevention, diagnostik, suturering och uppföljning	s 05
Graviditetsregistret	s 06
Covid-19	s 06
Folkhälsomyndighetens rekommendationer för barns skärmanvändning	s 07
Ändrad behandling för klamydia	s 07
Frågor och svar	s 08
ÖD Graviditet	s 08
Hur pratar vi om matvanor och vikt med gravida?	s 09
Information från Livets tråd	s 10
Kalendarium	s 11

Tratten är en informationstidning för personal på barnmorskemottagningarna

Ansvarig utgivare: Maria Heggen, redaktör: Gunilla Svedlund

Kontaktuppgifter till Centrala mödrahälsovården i Värmland:

Tora Thörnblad, Mödrahälsovårdsöverläkare, toraleviken.thornblad@regionvarmland.se

010-831 70 03

Maria Heggen, Samordningsbarnmorska maria.heggen@regionvarmland.se 010-831 59 64

Gunilla Svedlund, Assistent, gunilla.svedlund@regionvarmland.se 010-831 67 06

Besöksadress och postadress:

Älvgatan 39

652 30 Karlstad

010-831 67 06

1177.se/varmland • vardgivarwebben • regionvarmland/intranatet.se

Information från kvinnosjukvården

Från 11 september börjar jag, Maria Sahlin som verksamhetschef för verksamhetsområdet obstetrik och gynekologi. Jag ser fram emot att utveckla samarbetet med öppenvården och dess medarbetare.

[Mejladress: maria.sahlin@regionvarmland.se](mailto:maria.sahlin@regionvarmland.se)

0707-833094

/Maria Sahlin, Verksamhetschef/barnmorska Kvinnosjukvården

Evakuering avdelning 14, vecka 36-47

Evakuering avdelning 14 pågår fortsatt.

Byte av stammar ovanför avdelning 14 kommer att leda till att arbetsmiljön påverkas till den grad att avdelningen måste evakueras. Planen är evakuering under vecka 36 till avdelning 8 som ligger på markplan bredvid förlossningen.

Det är fina och funktionella lokaler, men vi kommer få dra ned på vårdplatser på gyn för att få plats. På BB är det begränsade möjligheter för partners att få sova kvar. Evakueringen är planerad att pågå ca 9 veckor, vi kommer vara tillbaka på avdelningen innan jul.

/Linda och Madelene, avd 14

Höstens obligatoriska fortbildningar

Fortbildning 23 oktober, Antikonception

23 oktober kl. 08.30 – 12.00 för gemensam digital fortbildning för barnmorskor i vår sjukvårdsregion Mellansverige.

Ni behöver sitta tillsammans i arbetsgruppen på grund av begränsat antal uppkopplingar.

Föreläsning antikonception av Helena Kopp Kallner.
Program och länk är utskickad.

/Maria

Screening Hepatit C

Efter att beslut tagits i HCL screenas nu alla gravida för Hepatit C från och med kalendervecka 39, 2024.

För handläggning se [RUT 13109 Medicinskt och Psykosocialt basprogram](#)

/Maria

Utrotningsprojektet

Vi närmar oss målet 70 % vaccinerade – Bra jobbat allihop!

Kom ihåg att erbjuda de födda mellan 1994–1999 vaccination med Gardasil (om de inte redan är vaccinerade) när ni har dem på besök, snart är chansen borta för att få det gratis!

Vi kan erbjuda vaccin fram till och med juni 2025.

Det kan höra av sig personer till mottagningarna som blivit vaccinerade med första dosen i annan region och nu fått meddelande att det är dags för Dos 2.

Vid besöket är det samma förfarande i Mitt vaccin och CTS men ni dokumenterar att det är dos 2.

Vaccinationsmottagningarna kallar också – Kontrollera när någon är bokad hos er så de inte nyligen blivit vaccinerade med Gardasil innan ni vaccinerar dem.

/Maria

Blodgruppering

Kontrollera vid besöket i graviditetsvecka 20 att det finns svar på blodgruppering så det inte blivit missat att ta provet när de varit på lab.

/Maria

Fosterdiagnostik

Information om Fosterdiagnostik ska göras i två steg.

De gravida som önskar göra fosterdiagnostik ska innan remiss skickas titta på SNIF filmerna.

Ni hittar dem på 1177.

- Barn och Gravid
- Graviditet
- Undersökningar under graviditeten
- Fosterdiagnostik

SNIF - Fosterdiagnostik – hur gör du ditt val.

SNIF – Vad kan de vanligast förekommande testerna under graviditet visa.

/Maria

Rutin: Förlossningsbristning – prevention, diagnostik, suturering och uppföljning

Läs igenom rutinen, [VÅR 10682 Förlossningsbristning - prevention, diagnostik, suturering och uppföljning](#)

Det som främst gäller barnmorskor i öppenvården är det som börjar på sidan 16 och gäller eftervårdsbesöket. Vid eftervårdsbesök ska **alla** erbjudas vaginalundersökning för att bedöma läkning av eventuell bristning samt bedöma knipförmåga.

Följande flödesschema gäller:

Flödesschema vid eftervårdsbesök för bäckenbottenbesvär

I Region Värmland finns det totalt fyra fysioterapeuter med kompetens inom bäckenbotten. Två på Gripens vårdcentral i Karlstad och två på Fysioterapimottagningen, Rehabilitering Specialistvård, Centralsjukhuset i Karlstad (CSK).

- Inga besvär, god muskelstyrka. ➡ Fortsatt egen träning av bäckenbotten.
- Inga besvär, svag eller oförmåga till muskelkontraktion. ➡ Fortsatt egen träning av bäckenbotten. Vid behov, kontakt med fysioterapeut i primärvården.
- Urininkontinens, tyngdkänsla och god muskelstyrka. ➡ Fortsatt egen träning av bäckenbotten, återbesök barnmorska. Besvär efter sex månader, remiss till fysioterapeut, CSK.
- Urininkontinens, tyngdkänsla, svag eller oförmåga till muskelkontraktion. ➡ Remiss till fysioterapeut, CSK.
- Analinkontinens. ➡ Remiss till **både** fysioterapeut och läkare, CSK
För remiss till läkarinstans, avgör tiden från partus:
≤42 dagar, Specialistmödravården
>42 dagar, Gynekologiska öppenvårdsmottagningen

Om ni barnmorskor behöver råd får ni gärna kontakta Fysioterapeut Helena Neymark Bachmeier

/Maria

Graviditetsregistret

Vi behöver säkerställa att alla (förutom de med skyddad ID och de som inte vill delta registreras) som skrivs in på mottagningarna är registrerade i Graviditetsregistret.

Det är ett kvalitetsregister och för att vi ska kunna presentera säkra data är det viktigt att de finns registrerade.

Det är bara de som är registrerade i graviditetsregistret som får möjlighet att besvara graviditetsenkäten.

Vid byte av mottagning under graviditeten, gör enligt endan:

Mottagningen som skrivit in personen

Fyller i: Flyttat från mottagning

Mottagning som tar över personen

Ny graviditet

Väljer **samma** inskrivningsdatum som mottagningen den flyttat från

Klicka på **sök** – Personen hämtas då upp med alla uppgifter

Det är bra om ni utser någon ansvarig/mottagning som håller koll månadsvis på att registreringarna stämmer och att det inte ligger kvar personer på listorna som fått missfall, avbrutit graviditeten är förlösta och gjort eftervårdsbesök.

/Maria

Covid-19

Bakgrund

Gravida eller nyförlösta de senaste 6 veckorna med symtom med minst 2 riskfaktorer för tromboembolism enligt VÅR-10694, Trombosprofylax under graviditet, förlösning och puerperium rekommenderas att testa sig med PCR-test för Covid-19 sjukdom. Vid positivt antigen test behöver inte detta kompletteras med PCR-test då ett positivt test anses tillförlitligt.

Provtagning

Utförande: Efter avveckling av egenprovtagning covid-19 via provtagningslådor återgår ansvaret för provtagning till ordinarie beställare. Läkare eller barnmorska som bedömer att en patient är i behov av provtagning avseende covid-19 eller influensa ansvarar för

- Beställning av prov (Influensa + RS-virus+SARS-CoV-2 PCR) med svar till sig själv
- Handläggning av positivt provsvar

Vid 2 riskfaktorer för trombos och positivt test för covid-19 remitteras patienten till Specialistmödravården för ställningstagande till trombosprofylax.

Vårdcentralens ansvar

Om aktuell mottagning, till exempel barnmorskemottagning, inte kan utföra provtagningen kan vårdcentral kontaktas för hjälp med provtagningen.

/Tora

Folkhälsomyndighetens rekommendationer för barns skärmanvändning

Vi vill tipsa om att använda er av boken **Leva med barn** (2024) sid. 188-197 när ni pratar med föräldrar om familjens skärmtid. Här står förutom folkhälsomyndighetens rekommendationer även hur "TV som bakgrundsljud" påverkar barnets lek, hur familjen kan göra en "mediaplan" och hur det barnet ser på skärmen kan vara skrämmande.

För barn 0-2 år är rekommendationen att helst inte använda skärmar alls

Orsaken till detta är bland annat att små barn utvecklas när människor i deras närhet till exempel talar, leker, läser eller sjunger med dem. Det är också viktigt för barnens motoriska utveckling att de får röra på sig, utforska och leka mycket. Forskning visar även att sömn är en viktig förutsättning för små barns hälsa och utveckling, och att skärmanvändning kan leda till sämre sömn.

För barn 2-5 år är rekommendationen max en timme skärmtid per dag

Barn i åldern 2-5 år behöver leka, utveckla sitt språk, öva på att samspela med andra och upptäcka och undersöka omvärlden med alla sinnen. I den här åldern är det viktigt att lägga grunden för goda vanor med balans mellan till exempel sömn, att röra på sig, socialt samspel, lek och lärande. Skärmanvändning kan ta tid som barnen annars skulle ägna åt att röra på sig, vara kreativa och umgås med familjen eller andra barn. Forskning visar också att mycket skärmtid kan leda till att barn sover sämre och betar sig mer aggressivt.

Rekommendationerna grundar sig på rapporten "Digitala medier och barns och ungas hälsa" samt även på kunskap om vad barn och unga behöver för att utvecklas och må bra i olika åldrar. Rekommendationerna skiljer sig inte från de rekommendationer Barnläkarföreningen gick ut med för en tid sedan.

Man kan läsa mer på Folkhälsomyndighetens sida [Digitala medier och hälsa – Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se) och [Rekommendationer för barns och ungas digitala medieanvändning \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

/Lisa

Ändrad behandling för klamydia

Läkemedelsmallen för klamydia har ändrats. För behandlingsrekommendationer för sexuellt överförbara infektioner i öppenvården gäller nedanstående länk som går till Regnbågsbroschyren.

[Behandlingsrekommendationer för vanliga infektioner i öppenvård 2023 \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

/Tora

Frågor och svar

Fråga kring TSH:

Hur vi skall hantera labbsvaren nu när referensintervallet och analysmetod ändrats?

Referensintervallet för TSH har ändrats, enligt vårt PM är gränsen 4,0 men enligt cosmic 4,94. Hur skall vi bedöma detta?

Svar:

Det är våra gamla och egna referensintervall från SFOG som fortsatt gäller dvs 4,0. Det syns om man går in på provtagningsanvisningar och läser tolkning där.

provtagningsanvisningar.regionvarmland.se

Fråga kring ferritin:

Hur vi skall hantera labbsvaren nu när referensintervallet och analysmetod ändrats?

Provsvår på patienter som följts på grund av tidigare järnbristanemi indikerar att svaren nu visar högre värden, behöver referensintervallet i vårdrutinen justeras

Svar:

Jag har tagit kontakt med medicinsk ansvarig på labb som bekräftar att med den nya metoden kan högre ferritinvärden förväntas jämfört med tidigare metod. Vid låga värden är skillnaden cirka 15%. Det betyder i jämförelse med tidigare metod kommer vi hitta färre personer med järnbrist. Dock har man i samband med framtagandet av nationella riktlinjer inte tagit hänsyn till metodskillnader. I provtagningsanvisning för ferritin kan man också läsa att värden under 30 indikerar järnbrist. Vårdrutinen kommer därmed att inte justeras i nuläget.

För mer bakgrundsinformation se länken provtagningsanvisningar.regionvarmland.se/

Fråga gällande uvi-behandling:

I vårt pm om bakteriuri under graviditet står det att Furadantin inte ska användas i nära anslutning till förlossningen pga risk för hemolytisk anemi hos fostret.

Vi funderar dels på vad som menas med i anslutning till förlossning och om det kan specificeras mer noggrant. From v. 36-37 eller ännu tidigare? Furadantin används ju även som förebyggande profylax vid upprepade uvi under graviditet. Då använder ju patienten det fram till partus. Hur tänker man då gällande risk för hemolytisk anemi? Är det dosberoende?

Svar:

Nitrofurantoin är väl beprövat under graviditet utan påvisbar teratogen risk och utan ökad missfallsrisk. Kan ges under hela graviditeten. Dock finns en liten reservation för perioden strax före förlossningen (förslagsvis två veckor före beräknad förlossning) och under amningen (åtminstone den första månaden), för att undvika en mycket sällsynt risk för hemolytisk anemi hos nyfödda barn med brist på reducerad glutation. Reservationen bygger på en fallrapport. Sambandet är svagt och inga fall finns beskrivna i Medicinska födelseregistret.

De som kan riskera vara bärare av G6PD-brist är främst patienter från endemiska områden med malaria. Så sammanfattningsvis finns ingen stor oro, men om du har en patient med känt bärarskap av G6PD-brist skall den undvika furadantin och bondbönor (sic).

Det finns ingen anledning att byta ut furadantin mot annat preparat i slutet av graviditeten.

Forts frågor och svar

Fråga Preventivmedel – Kombinerad metod post partum:

Kan kombinerad hormonell metod börja användas åtta veckor post partum?

Om man kollar på Dienorette på janusinfo.se får preparatet en röd 3:a... Hur ska vi tänka där?

Svar:

Jag fick efterforska lite extra och konstaterar att du trots den röda markeringen bör kunna förskriva Dienorette till ammande. Egentligen är det ju östrogendelen som vi generellt har viss farhåga för när det gäller de kombinerade preparaten och då främst de första 6 veckorna postpartum. Efter 8 veckor har barnet också blivit större med mindre risk för biverkningar. Dessutom binder gestagenerna till protein och har hög distributionsvolym så överföringen till modersmjölken blir låg. Så trots att det finns mindre data på Dienogest bör du kunna förskriva även preparat med detta.

Sammanfattningsvis behöver du inte särskilja de olika kombinerade preparaten utan kan förskriva vilket som helst 6 v pp.

/Tora

ÖD Graviditet

Förlossningen önskar att vi fyller i journalen vilken Barnavårdscentral föräldrarna önskat.

Det har saknats dokumentation om **Barnavårdscentral** vid flera tillfällen och det har då skickats födelsemeddelande till fel BVC.

Dokumentation görs i mallen ”*Sammanfattning gravid barnmorska*”.

Kontrollera gärna i ÖD Graviditet att dokumentationen syns i översiktsdokumentet då det har varit problem med överföringen en period (funkar idag när jag testar)

/Maria

HUR PRATAR VI OM MATVANOR OCH VIKT MED GRAVIDA?

Välkomna till ett kostnadsfritt webinarium med mödrahälsovårdsdietisterna Mirja Fredriksson och Stina Algulin tillsammans med MI-tränaren och författaren Sofia Trygg Lycke.

Målgrupp

Barnmorskor och mödrahälsovårdsläkare

Datum och tid

12 december 2024, klockan. 13.30-15.30

Plats

Digitalt via Zoom

Anmälan via länk

<https://forms.gle/mbwftnkJQY6b2Qrh9>

Kontakt

utbildning@drf.nu

Agenda

13.30-14.15 Dietisterna Mirja och Stina berättar *varför* det är viktigt att prata om matvanor och vikt med alla gravida inom mödrahälsovården. De ger dig konkreta verktyg för hur du kan identifiera ohälsosamma matvanor och hur du kan hjälpa den gravida med hälsosamma matvanor, som är viktigt för alla gravida oavsett vikt.

14.15-14.30 Frågestund

14.30-15.15 MI-tränaren Sofia vägleder dig kring *hur* du kan samtala om matvanor och vikt med gravida på ett avdramatiserat och icke stigmatiserande sätt. Sofia delar med sig av sina bästa strategier, samtalsverktyg och tips.

15.15-15.30 Frågestund och avslut.

VI SES 12 DECEMBER!

Foto: Marcus Gustavsson

Sofia Trygg Lycke,
Specialistsjuksköterska,
MINT certifierad MI tränare
och en av författarna till boken
"MI - Motiverande Samtal i
mödra- och barnhälsovården"

Foto: Kristoffer Andrén

Mirja Fredriksson,
Leg. Dietist och
projektledare och
föreläsare på DRF

Foto: Fanny Klingvall

Stina Algulin,
Leg. Dietist och
projektledare och
föreläsare på DRF

HÅLLBAR NUTRITION FÖR HÄLSA GENOM HELA LIVET

DRF
DIETISTERNAS
RIKSFÖRBUND

Information från Livets tråd

- Aktuellt om amning

Amningskurser till blivande föräldrar

Familjecentralen i Säffle har startat upp ett projekt med amningsmottagning. De erbjuder amningskurser till blivande och nyblivna föräldrar, både digitalt och på plats i Säffle.

Erbjudandet gäller hela Värmland och är kostnadsfritt.

Deltagarna får anmäla sig till sin barnmorska eller BHV-sjuksköterska som i sin tur får mejla eller skriva Messenger i Cosmic till Marie Danielsson eller Benita von Essen.

Följande datum för amningskurser är planerade:

Familjecentralen Säffles konferensrum, kl 13-17

10 oktober

5 december

Digitalt via teams, kl 13-17

21 november

Anmälan till benita.i.vonessen@regionvarmland.se (barnmorska)

eller marie.danielsson@regionvarmland.se (BHV-sjuksköterska)

Råd till dig som vill stoppa produktionen av bröstmjolk

Information om hur bröstmjölksproduktionen stoppas utan läkemedel.

[INF-24722 Råd till dig som vill stoppa produktionen av bröstmjolk](#)

Kyl och frys

Nu finns det kyl och frys på förlossningsavdelningen där det finns möjlighet att förvara urmjölkad bröstmjolk

[RUT-20838 Handmjölkning hos gravida med diabetes](#)

Vårdprogram, Bröstkomplikationer i samband med amning

Vi använder Stockholms läns vårdprogram.

Den finns att ladda ner via länk:

[Bröstkomplikationer i samband med amning \(kunskapsstodforvardgivare.se\)](#)

Livets tråd är en arbetsgrupp med representanter från hela vårdkedjan. Gruppen arbetar med omvårdnadsfrågor för att underlätta samarbetet mellan olika vårdgivare som möter den blivande och nyblivna familjen.

Arbetsgruppen ska bland annat verka för metodutveckling, utbildning och utvärdering i framförallt amningsfrågor för all personal i hela vårdkedjan och verka för att en gemensam amningspolicy hålls aktuell.

Arbetsgruppen ska också verka för ett bra fungerande samarbete och kommunikation mellan olika vårdgivare, i samråd med berörda chefer.

Medlemmar i Livets tråd

Astrid Ekeberg
Benita von Essen, vikarie
Camilla Besterman
Eva Rickman
Katarina Sefton
Lisa Lindqvist
Madeleine Pizarro Torrijos
Magdalena Fritzon,
föräldraledig
Maria Heggen
Nina Stanizewski
Suzanna Sundström
Ulrica Gustafsson
Ulrika Huatorpet Nilsson

Frågor och synpunkter:

lisa.lindqvist@regionvarmland.se

maria.heggen@regionvarmland.se

[Livets tråd hemsidan](#)

KALENDARARIUM

Utbildning som är markerad med * anordnas eller stöds av CMHV och är obligatorisk för att du ska få rätt kompetens och klara av ditt uppdrag.

Vid deltagande i utbildningar ska förankring med närmaste chef göras.

Centrala mödrahälsovården anordnar eller stöder:

*** Amning, stöd i amningsstarten**

Webbutbildningen är uppdelad i 6 delövningar. Alla övningar utom den som handlar om sena prematurer hör till den baskunskap som alla som ger råd kring späda barn och amning ska ha kunskap om. Efter varje faktaavsnitt går du till länken självtest för att svara på ett antal frågor.

[Utbildningsplattformen](#)

Motiverande samtal, [Utbildningsplattformen](#)

Årets grundutbildningar i MI har ställts in av hälso- och sjukvårdsledningen för att minska kostnaderna (se mer information på [Insikt](#)).

Vi hoppas åter kunna erbjuda grundutbildningar i MI, våren 2025.

Kommande utbildningar

Oktober	* BMM- och UM-dag, vulvodyni, förlossningsbristning och barnläkarundersökning av nyfödda barn 14 oktober, heldag Lokal: Regionens Hus Karlstad, Galaxen Inbjudan har skickats ut
	* BMM- och UM-dag, antikonception, Helena Kopp Kallner 23 oktober, 8.30-12.00, digitalt via teams, 7 regioner deltar Inbjudan och länk är utskickad. Vid utbildningstillfället ska arbetsgruppen sitta tillsammans på grund av att antal uppkopplingar är begränsade
November	* BMM-dag, vaccinationer och infektioner under graviditet 11 november, heldag Lokal: Regionens Hus, Karlstad, Galaxen Inbjudan kommer
December	Hur pratar vi om matvanor och vikt med gravida? 12 december, kl 13.30-15.30, digitalt via Zoom Anmälan via länk